

Huvudman

Gotlands kommun
regiongotland@gotland.se

Beslut

Datum 2024-11-29

Dnr SI 2024:5740

Sida 1 (9)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Endre skola i Gotlands kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gotlands kommun att senast den **3 mars 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande stöd och frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Gotlands kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart och får inte överklagas (26 kap. 10 § tredje stycket och 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen).

Gotlands kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att rektor startar en utredning om särskilt stöd för varje anmälan som inkommer till rektorn om behov av särskilt stöd för en elev. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska skriftligen redogöra för vilka elever som, under tidsperioden från den 29 november 2024 till den 24 februari 2025, anmäls för behov av särskilt stöd samt vilket datum som anmälan har inkommit. Rektorn ska även skriftligt redogöra för vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Huvudmannen ska inkomma med den upprättade dokumentationen i samband med redovisningen. (3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att rektorn för varje avslutad utredning om särskilt stöd utarbetar åtgärdsprogram eller beslutar om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats avseende perioden den 29 november 2024 till den 24 februari 2025. (3 kap. 9 § skollagen)

Frånvaro

3. Se till att rektor startar en utredning för att utreda frånvaron om en elev har upprepad eller längre frånvaro, om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden den 29 november 2024 till den 24 februari 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a §, 3 kap. 7 och 9 §§, 5 kap. 9–10 §§ och 6 kap. 10 § skollagen)
4. Se till att rektor, när en utredning av en elevs frånvaro inletts, snarast anmäler frånvaron till huvudmannen. Dokumentation på vilket sätt detta har skett ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar som avser behöriga och legitimerade lärare och tillgång till elevhälsa.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (SI dnr 2024:5740) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under höstterminen 2024 inlett en tillsyn av Endre skola i Gotlands kommun. Huvudmannen har i informationsinhämtningen uppgett att skolenheten omfattar förskoleklass och årskurs 1–6 samt att sammanlagt 81 elever går vid skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Endre skola följer gällande bestämmelser om garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd, frånvaro, behöriga och legitimerade lärare samt tillgång till elevhälsa.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med lärare, personal i elevhälsan och rektorn. Som en del av tillsynen har även dokumentation

granskats, bland annat omdömen, elevakter, åtgärdsprogram, beslut om anpassad studiegång och rekryteringsannonser. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att lärarna tillsammans med specialpedagogen arbetar med garantin för tidiga stödinsatser i förskoleklass och i årskurs 1–3 och att eleverna får både generella och individuella extra anpassningar.

Av intervjuer med lärare framgår att när extra anpassningar inte är tillräckliga för att en elev ska nå målen fyller lärare och specialpedagog i en så kallad aktualiseringsblankett. Denna blankett lyfter specialpedagogen vidare till möte med elevhälsan där biträdande rektor med ansvar för elevhälsan, skolpsykolog, skolsköterska, och skolkurator ingår. Ibland kan lärarna få tillbaka den så kallade aktualiseringsblanketten från elevhälsan med information om att de ska prova ytterligare extra anpassningar för eleven.

Representanter för elevhälsan uppger att alla aktualiseringsblanketter inte går vidare till elevhälsoteamet utan specialpedagog kan diskutera en elev direkt med lärare.

Rektor uppger att alla anmälningar om behov av särskilt stöd genom den så kallade aktualiseringsblanketten inte leder till en utredning om särskilt stöd, utan att det är elevhälsoteamet som bedömer om det finns behov av en utredning eller inte. Rektor uppger även att den nya rutinen med aktualiseringsblanketten (Årendegång - EHT) är ett filter mellan elevhälsan och lärare där specialpedagogen fungerar som filtret.

Vidare framgår av intervju med rektor att det är biträdande rektor med ansvar för elevhälsan och Endre skolas biträdande rektor som fattar beslut om åtgärdsprogram. På fråga om det fattas beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram uppger rektor att det inte sker så ofta men att det görs.

Skolinspektionen har i utredningen bland annat efterfrågat kopia av alla aktuella beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram. Huvudmannen har gett in en handling som är ett utdrag av en elevs akt där det framgår att biträdande rektor med ansvar för elevhälsan stängt ett ärende den 14 november 2023 med motiveringen "Bedömning om att behov tillgodoses inom ramen för extra anpassningar". I intervju uppger rektor att detta är att likställa med ett beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram men att det i detta fall blev fel. Vidare framgår av ingiven dokumentation att en elevs utredning om behov av särskilt stöd har avslutats i februari 2024 men att något beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram inte har fattats. Rektor förklarar i intervju att en remiss har skickats till en extern aktör och att eleven är i behov av särskilt stöd i ett ämne men att beslut därom inte har fattats.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklass och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. (3 kap. 4 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 5 § skollagen)

Om det inom ramen för undervisningen kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar enligt 3 kap. 5 § skollagen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även

utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen)

Efter varje utredning av en elevs behov av särskilt stöd ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Elevens och elevens vårdnadshavare ska underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. (3 kap. 9 §, 2 kap. 10 §, 28 kap. 16 §, 29 kap. 10 § skollagen och 33 § förvaltningslagen)

Skolinspektionens bedömning

Inledningsvis framgår att skolan arbetar med garantin för tidiga stödinsatser och extra anpassningar samt att elevers behov av särskilt stöd anmäls. Utredningen visar dock att det föreligger brister i arbetet med att starta en utredning om särskilt stöd efter varje sådan anmälan. Utredningen visar även att skolan brister i att efter en utredning av särskilt stöd, alltid fatta beslut om att antingen utarbeta åtgärdsprogram eller besluta om att inte utarbeta åtgärdsprogram för en elev.

Av utredningen i ärendet framgår att samtliga anmälningar om särskilt stöd inte leder till en utredning om särskilt stöd, utan att det är representanter för elevhälsan som bedömer om det finns behov av en utredning eller inte. Skollagens reglering ger inte utrymme för att rektorn eller den rektorn delegerar uppgiften till gör en individuell bedömning av om en utredning om särskilt stöd ska starta eller inte starta, efter att en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd har inkommit till rektorn.

Utredningen kan vara olika omfattande, men rektorn är alltid skyldig att se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Det gäller även i de fall där det exempelvis pågår andra externa utredningar för en elev eller behovet avser andra frågor än kunskapsmål. Enligt Skolinspektionen föreligger det mot denna bakgrund brister i skolans arbete med utredningsskyldigheten. Om en elevs behov inte utreds alls, eller inte utreds skyndsamt, riskerar eleven helt eller i vart fall under en viss tid, bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha rätt till.

Utredningen visar vidare att rektor inte alltid fattar beslut om åtgärdsprogram eller beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram efter avslutad utredning om särskilt stöd, vilket är en brist. Tillvägagångssättet innebär bland annat att vårdnadshavare saknar möjlighet att överklaga beslutet om att inte upprätta ett åtgärdsprogram för deras barn.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och representanter från elevhälsan framgår att vårdnadshavare kontaktas när en elevs frånvaro överstiger en viss procent och att det görs frånvarokartläggningar för elever som har långvarig eller upprepad frånvaro. Elevhälsan uppger att det är elevhälsoteamet som beslutar om en sådan utredning och att det är rektor som fattar beslutet. Elevhälsan uppger även att rutinen för frånvaro är tydlig men att lärarna har svårt att följa den eftersom det är ytterligare ett moment som de ska utföra. Det framgår även att dessa kartläggningar tar för lång tid och elevhälsan nämner två elever som exempel. Anledningen, enligt elevhälsan, är att det är mycket kring dessa elever som gör att frånvarokartläggningen inte kommit i första hand.

Intervjun med rektor bekräftar uppgiften om att frånvarokartläggningar görs. Rektor uppger vidare att det beror på elevärendet vilken typ av utredning som görs. Rektor berättar även att det inte görs någon anmälan till huvudmannen när det startas en frånvaroutredning eftersom huvudmannen endast efterfrågar information om elevers frånvaro om den överstiger 50 procent.

Av informationsinhämtningen och ingiven dokumentation i ärendet framgår att fem elever på skolan det senaste året haft upprepad eller långvarig frånvaro. Skolinspektionen har även begärt in samtliga frånvaroutredningar som är upprättade de senaste åren och erhållit ovanstående elevers elevakter. Rektorn har i intervju uppgett att elevakterna är att se som frånvaroutredningar för eleverna.

I tre av elevakterna finns bland annat anteckningar från olika möten som har genomförts och där skolan har varit inblandad, men det framgår inte att orsakerna till elevernas frånvaro har utretts. Gällande en av dessa elever uppger elevhälsan i intervju att det inte har gjorts någon utredning av elevens frånvaro. Av samtliga elevakter framgår vilka åtgärder som skolan har vidtagit för eleverna, bland annat åtgärder för att försöka öka elevernas närvaro.

Rättslig reglering

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en

elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen)

Av förarbetena framgår bland annat följande. Rektor har en skyldighet att skyndsamt utreda upprepad eller längre frånvaro. Syftet med en frånvaroutredning är att skolan ska upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos eleverna. Fokus vid utredningen bör vara att kartlägga orsakerna till frånvaron och att utredningen utgör ett underlag för att sätta in de åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. För att identifiera orsakerna till frånvaron behöver utredningen omfatta elevens hela situation. En utredning om frånvaro ska genomföras i samråd med elevhälsan (prop. 2017/18:182 s. 56 ff.).

Vidare framgår i förarbetena att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Beträffande åtgärder framhålls att det ofta kan räcka med åtgärder i form av enkla lösningar, hjälpmedel och anpassningar av skolmiljön och undervisningssituationen samt att skolpersonalen har generell kunskap om de faktorer som bidrar till frånvaro för att underlätta för eleven att vara i skolan. I vissa fall kan dock mer omfattande åtgärder bli aktuella som innebär att samverka med externa parter om elevens situation blir nödvändig, t.ex. barn- och ungdomspsykiatri (BUP) eller socialtjänsten (prop. 2017/18:182 s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (s. 62).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda orsakerna till frånvaron för elever på skolan som har upprepad eller långvarig frånvaro samt att rektorn inte anmäler frånvaro till huvudmannen när en frånvaroutredning har inletts.

Av informationsinhämtningen framgår att det finns fem elever som det senaste året haft upprepad eller långvarig frånvaro. Vid en granskning av de elevakter som getts in framgår att orsakerna till frånvaron inte har utretts i tre av de elevakter som enligt rektorn är att se som frånvaroutredningar. Elevhälsan har i intervju även uppgett att för en av dessa elever har det inte gjorts någon utredning av elevens frånvaro.

En frånvaroutredning kan i vissa fall vara av enklare karaktär medan det i andra fall krävs en mer omfattande utredning av vad som orsakar frånvaron. Syftet med utredningen är, utöver att kartlägga orsakerna till frånvaron, att utgöra ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att

eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Att frånvaroutredningar inte genomförs kan leda till att åtgärder för att komma till rätta med frånvaron uteblir och att elevernas rätt till utbildning inte tillgodoses.

Av utredningen i ärendet framgår vidare att eftersom huvudmannen endast efterfrågar information om elevers frånvaro om den överstiger 50 procent anmäler inte rektorn till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro inleds, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Gotlands kommuns verksamhet vid Endre skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller stöd och frånvaro. Det finns därför skäl att förelägga Gotlands kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av ingiven dokumentation framgår att Endre skola har sex undervisande lärare med lärarlegitimation som innehar en tillsvidareanställning och en visstidsanställd lärare som inte innehar lärarlegitimation. Huvudmannen har inkommit med kopior på tre rekryteringsannonser som publicerats inför läsåret 2024/25 gällande lärare till fritidshem, lärare till årskurs F-3 samt lärare till årskurs 4-6.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till elevhälsan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av utredningen framgår att Endre skola har tillgång till specialpedagog, kurator, psykolog, skolsköterska och skolläkare i elevhälsan. Eleverna erbjuds två hälsobesök, ett i förskolan och ett i årskurs 4. Av intervju med representanter för elevhälsan framgår att elevhälsoteamet tidigare arbetade mer åtgärdande men att de numera arbetar mer förebyggande och hälsofrämjande på skolan.

Rättslig reglering

För eleverna i förskoleklass och grundskolan ska det finnas en elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans kvalitetsarbete. Vid behov ska elevhälsan samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. För specialpedagogiska insatser ska det finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare. (2 kap. 25 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Nicole Gazett.

Utredaren Manal Abu Zarur har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Fredrik Aronsson medverkat.